

Arkivsak

26/07890-2

Saksbehandler

Fanny Pindsle

Saksgang

Hovedutvalg for næring, klima og miljø

Fylkesutvalget

Fylkestinget

Møtedato

26.08.2026

01.09.2026

08.09.2026

Forslag til høringssvar til NOU 2026:4 Kjernekraft i Norge

Innstilling fra fylkesdirektøren

- Fylkeskommunen vurderer at Kjernekraftutvalget gir et bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om kjernekraft i Norge, som oppfyller mandatet.
- Fylkeskommunen støtter utvalgets anbefaling om at det etableres et nasjonalt kompetanseprosjekt med et klart mandat.
- Fylkeskommunen vil vurdere muligheter for et regionalt kunnskapsgrunnlag om kompetansebehov og begrensninger ved kjernekraft, som del av arbeidet med å følge opp regional plan for areal- og kraftkrevende virksomheter, i samarbeid med akademien.
- Fylkeskommunen støtter utvalgets vurdering om at kjernekraft ikke bør være et hovedspor i utviklingen av det norske energisystemet på nåværende tidspunkt, og understreker viktigheten av fortsatt satsing på fornybar energiproduksjon for å møte kraftbehovet frem mot 2050 og måloppnåelse av regionale og nasjonale klimamål.
- Fylkeskommunen mener at framtidig regelverk for kjernekraft må tydeliggjøre fylkeskommunenes rolle og ansvar, og sikre at kommuner og fylkeskommuner gis reell medvirkning i planlegging og lokalisering av eventuelle kjernekraftanlegg.

Sammendrag

Kjernekraftutvalget har levert NOU 2026:4 *Kjernekraft i Norge*, som vurderer hvilken rolle kjernekraft kan spille i det norske energisystemet og hva som må til for å etablere kjernekraft i Norge. I denne saken oppsummeres de viktigste funnene og anbefalingene fra utvalgets arbeid. Saken bygger på et omfattende kunnskapsgrunnlag på 500 sider.

Utvalget vurderer at kjernekraft i utgangspunktet har egenskaper som kan passe godt inn i det norske energisystemet. Samtidig konkluderer utvalget med at det på nåværende tidspunkt ikke foreligger tilstrekkelige samfunnsøkonomiske eller energifaglige argumenter for å igangsette en omfattende satsing på kjernekraft i Norge. Bakgrunnen er blant annet høye investeringskostnader, manglende lønnsomhet og lange tidslinjer. Utvalget vurderer at kjernekraft tidligst vil kunne bidra til norsk kraftproduksjon fra midten av 2040-tallet, og derfor ikke vil kunne løse utfordringer knyttet til kraftbehov og klimaomstilling på kort og mellomlang sikt. Utvalget peker samtidig på at det fortsatt vil

være behov for utbygging av fornybar energi for å møte framtidig kraftetterspørsel og bidra til å nå nasjonale klima- og energimål.

Rapporten viser videre at Norge i dag mangler sentrale forutsetninger for kommersiell kjernekraftvirksomhet, herunder et tilpasset regelverk, nødvendige institusjoner, tilsynsfunksjoner og kompetansemiljøer. En eventuell etablering av kjernekraft vil kreve at dette er på plass. Utvalget løfter også fram spørsmål knyttet til sikkerhet, beredskap, avfallshåndtering og samfunnsaksept som sentrale temaer som må håndteres dersom kjernekraft skal vurderes videre.

Utvalgets hovedanbefaling er at Norge ikke bør starte en omfattende prosess for å introdusere kjernekraft nå. Samtidig anbefales det å etablere et nasjonalt kompetanseprosjekt som følger teknologi- og kostnadsutviklingen, vurderer hvordan internasjonale atomenergibyrået (IAEA) milepæltilnærming kan tilpasses norske forhold, gjennomgår regelverk og ansvarsfordeling, og bidrar til kompetanseoppbygging innen forskning, utdanning og forvaltning. Hensikten er å styrke kunnskapsgrunnlaget og sikre at Norge er bedre forberedt dersom kjernekraft blir et aktuelt alternativ i framtiden.

Bakgrunn og saksgang

21. juni 2024 oppnevnte Energidepartementet et utvalg for å utrede kjernekraft som en mulig kraftkilde i Norge. Energidepartementet sendte 8. april 2026 NOU 2026: 4 *Kjernekraft i Norge* på høring med frist for å sende høringsuttalelse 8. oktober 2026.

Bakgrunn og mandat

De siste årenes krevende energisituasjon og behovet for omstilling fra fossil til fornybar energiproduksjon har aktualisert kjernekraft som et mulig alternativ for å sikre stabil kraftforsyning i flere europeiske land. Også i Norge har kjernekraft som mulig kraftkilde blitt en del av energidebatten og planer for utbygging er fremmet, samt at flere kommuner og fylkeskommuner har uttrykt interesse for kjernekraft. Norge har siden 1950- og 60 tallet driftet fire atomreaktorer til forskningsformål, men har som utgangspunkt ikke erfaring med bygging, kommersiell drift, regulering og konsesjonsbehandling av kjernekraftproduksjon. Forrige gang kjernekraft ble utredet som mulig kraftkilde i Norge var i NOU 1978: 35 A *Kjernekraft og sikkerhet*.

Det fremgår av utvalgets mandat at en av hovedoppgavene har vært å etablere et oppdatert kunnskapsgrunnlag for vurdering av introduksjon av kjernekraft i Norge. Kunnskapsgrunnlaget belyser bl.a. ulike sider av kjernekraft, ulike typer kjernekraftteknologi og modenhet, fordeler og ulemper ved kjernekraft sammenlignet med andre måter å produsere kraft på, beskrive dagens regelverk, potensialet i Norge, kostnader, og hvordan kjernekraft kan passe inn i det norske kraftsystemet. Etske sider og betydningen av samfunnsaksept er også belyst.

Utvalgets mandat kan oppsummeres i to hovedspørsmål:

- Hvilken rolle kan kjernekraft spille i det norske energisystemet?
- Hva må til dersom Norge skal innføre kjernekraft?

Utvalgets arbeid

Utvalget har hatt en bred tilnærming til arbeidet. Vurderinger bygger på et norsk og internasjonalt kunnskapsgrunnlag fra flere fagområder og innspill fra flere ulike aktører. Det er gjennomført regelmessige utvalgsmøter, samt studieturer til Sverige, Finland, Canada og USA. Utvalget har også innhentet kunnskapsgrunnlag gjennom utlysning av eksterne rapporter, bidrag fra egen ressursgruppe og innspill fra ulike aktører. Innspillene er mottatt gjennom møter, et åpent digitalt innspillsmøte og skriftlige bidrag til utvalget. I tillegg har utvalget hentet inn spørsmål fra et utvalg skoleklasser.

Fylkeskommunens roller og ansvar

Fylkeskommunen skal bidra til at nasjonale og regionale føringer blir fulgt opp i saker som berører fylkeskommunens ansvarsområder. Fylkeskommunen har en rolle som regional utviklingsaktør,

planmyndighet og tjenesteleverandør. Videre har fylkeskommunen, som regional planmyndighet etter plan- og bygningsloven, ansvar for å utvikle regionale planer og strategier, herunder gjennom Vestfoldplanen (regional planstrategi) og regionale planer.

NOU 2026: 4 *Kjernerkeft i Norge* berører regionale samfunnutviklingsoppgaver som fylkeskommunen har ansvar for å ivareta; arealbruk, næringsutvikling, energisystem, infrastruktur, kompetanseutvikling og samfunnssikkerhet. Eventuelle større energianlegg, som kjernekraft, vil kunne ha betydning for regionale interesser knyttet til bærekraftig arealutvikling, natur- og miljøhensyn, vannressurser og lokalsamfunn. Fylkeskommunen skal bidra til at energisaker ses i sammenheng med regionale mål om verdiskaping, klimaomstilling og arealforvaltning.

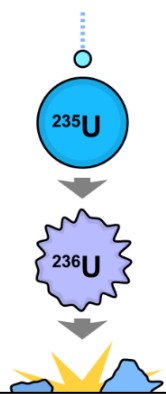
Saksopplysninger

Hva er kjernekraft og hvordan fungerer et kjernekraftverk

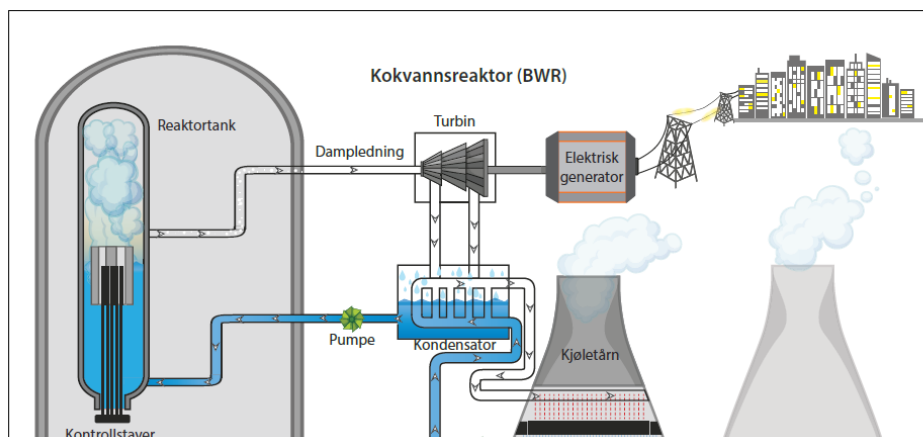
Kjernerkeft vil være en ny teknologi for produksjon av elektrisk kraft i Norge. Kjernekraft regnes som en ikke-fornybar energikilde fordi den er avhengig av begrensede ressurser som en dag vil ta slutt, som f.eks. uran, et radioaktivt grunnstoff som finnes i hele verden. Likevel anses kjernekraft for å være en bærekraftig energikilde. For å kunne vurdere kjernekraft som energialternativ i Norge, er det relevant å ha en overordnet forståelse av hvordan slike anlegg fungerer og hvilke forhold som må ivaretas.

Et kjernekraftverk består av én eller flere reaktorer, der energi produseres gjennom spalting (fisjon) av uran (figur 1). Denne prosessen frigjør betydelige mengder varme, som benyttes til oppvarming av vann som produserer damp. Dampen driver turbiner som igjen genererer elektrisitet (figur 2). Det som skiller kjernekraft fra andre former for kraftproduksjon, er brenselet som benyttes og måten varmen produseres på. Uran som et radioaktivt materiale stiller særskilte krav til sikkerhet og kontroll. Sikker drift av kjernekraftverk forutsetter kontroll på tre prosesser: Styring av kjedereaksjonen i reaktoren for å unngå overoppheting, kontinuerlig kjøling av anlegget og tiltak for å hindre utslipp av radioaktive stoffer.

Brensel til kjernekraftverk utvinnes fra uran som monteres i brenselelementer og plasseres i reaktoren. Etter en driftstid på om lag ett til to år tas brenselet ut. Da er det betydelig mer radioaktivt enn ved innsetting, og avgir fortsatt varme. Dette medfører behov for kjøling og sikker lagring over lang tid, ofte gjennom flere faser før radioaktiviteten reduseres. Brukt brensel inneholder stoffer som avgir skadelig stråling i tusenvis av år, og det er bred internasjonal enighet om at det må lagres sikkert i geologiske deponier på 500 meters dyp i 100 000 år.

Figur 1: Enkel fremstilling av fisjon. Et nøytron fanges inn i kjernen til et ^{235}U -atom som da går over til ^{236}U - veldig ustabil og som spaltes i to fissionsprodukter (^{92}Kr og ^{141}Ba) og tre frie nøytroner. Kilde: snl.no

Figur 2: Fremstilling av den mest utbredte reaktortechnologien - *lettvannsreaktor* (samlebegrep for kokvannsreaktor og trykkvannsreaktor) som bruker lett vann som kjøleteknologi. Kilde: NOU 2026: 4 Kjernekraft i Norge s.7.

Håndtering av radioaktivt avfall representerer en sentral utfordring ved kjernekraft. Etablering av deponier er teknisk krevende og kostbart og Finland er det eneste landet i verden som har ferdigstilt et slikt deponi, som skal tas i bruk i løpet av 2026. Arbeidet med deponiet startet i 2004 og de samlede investeringskostnadene er estimert til om lag 3,5 mrd. Euro. I tillegg produserer et kjernekraftverk mye annet radioaktivt avfall som må behandles slik at det ikke skader mennesker og miljø. Avvikling av kjernekraftverk, såkalt dekommisjonering, innebærer sikker håndtering og fjerning av radioaktivt materiale, riving av anlegg og tilbakeføring av området til annen bruk. Dette er omfattende og ressurskrevende prosesser som kan strekke seg over flere tiår.

Utvalget vurderer at kjernekraft kan etableres, driftes og avvikles med lav risiko for helse og miljø i Norge, forutsatt at det planlegges og reguleres i tråd med internasjonale standarder for sikkerhet. Dette forutsetter tilfredsstillende regulatoriske rammeverk, høy kompetanse hos myndigheter og operatører, tilstrekkelige ressurser og grundige vurderinger av sikkerhet og beredskap ved hver enkelt lokalisering. Utvalget peker samtidig på betydningen av flere uavhengige sikkerhetsbarrierer («forsvar i dybden») for å redusere risiko og håndtere uforutsette hendelser.

Beskrivelse av teknologi, utvalgets vurdering av kostnader og mulige tidslinjer

Hvilken type kjernekraftverk som kan være aktuelt å etablere i Norge, vil blant annet avhenge av hvilke reaktordesign som er teknologisk modne og kommersielt tilgjengelige, samt deres egnethet i norske forhold. Kjernekraft kan grovt deles i tre kategorier: Storskala reaktorer, små modulære reaktorer (SMR) og avanserte modulære reaktorer (AMR). Debatten i Norge har i stor grad dreid seg om SMR-er, som har lavere effekt enn tradisjonelle kjernekraftverk. Mens moderne storskala reaktorer gjerne har kapasitet på om lag 1.000–1.600 MW, ligger SMR-er typisk mellom 50 og 300 MW. SMR-teknologi er mest aktuell for Norge gitt en realiseringen mellom 2040 og 2050.

Et sentralt argument for SMR-teknologi er potensial for lavere kostnader gjennom standardisering og serieproduksjon av moduler i fabrikk, i motsetning til storskala reaktorer som må bygges lokalt. Forutsetningen er imidlertid et tilstrekkelig stort marked, noe det per i dag er usikkerhet knyttet til. Kostnadsutviklingen for SMR-er er derfor fortsatt uavklart. Det pågår også arbeid med å redusere kostnader for større reaktorer, samt forskning på AMR-teknologi med alternative brensel og kjølemedier. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til AMR-teknologi og hvilke løsninger som vil bli kommersielt modne.

Kostnadene ved kjernekraft omfatter hele livsløpet fra planlegging og utbygging til drift og dekommisjonering. Et kjernekraftverk har betydelige investeringskostnader og lave brenselkostnader. Investeringskostnadene for kjernekraftverk basert på henholdsvis storskala reaktorer og SMR-er vurderes å ligge på om lag samme nivå per kW, med et betydelig utfallsrom, og det er per i dag ikke grunnlag for å konkludere med at SMR-er gir vesentlige kostnadsbesparelser sammenlignet med storskala reaktorer.

Den samlede investeringskostnaden (eierkostnader, utviklingskostnader og byggekostnader) er anslått til mellom 200 og 300 mrd. kroner. I tillegg kommer driftskostnader, hvor bemanning er den største kostnadsdriveren, og kostnader knyttet til avfallshåndtering og dekommisjonering. Kostnader til dekommisjonering og håndtering av radioaktivt avfall varierer, men står for en betydelig del av de samlede kostnadene.

Med dagens kostnadsanslag, anslås det at storskala kjernekraftverk vil kreve kraftpriser på om lag 130–220 øre/kWh for å være lønnsomme. Gitt dagens kostnadsanslag og usikkerhet, vil det være behov for betydelig kostnadsreduksjoner for at kjernekraft skal bli lønnsomt i Norge og utvalget konkluderer med at det sannsynligvis ikke vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt å investere i kjernekraft før 2050.

Energisystemet i Norge og kjernekraftens mulige rolle

Norge har i dag et energisystem dominert av vannkraft, som er både fleksibel og pålitelig. Det gjør at kjernekraftverk kan produsere jevnt over tid med høy utnyttelse. Samtidig betyr den fleksible vannkraften at behovet for stabil kraftproduksjon fra kjernekraft er mindre enn i mange andre land. Dette henger sammen med at vannkraften kan reguleres opp og ned etter behov, for eksempel når vind- og solkraft varierer. Dermed er ikke det norske kraftsystemet avhengig av kjernekraftens stabilitet på samme måte som i land med mindre fleksible energisystemer. I perioder med mye vann i magasinene kan det også oppstå kraftoverskudd, og kjernekraft vil da ha begrenset mulighet til å tilpasse produksjonen.

Et annet sentralt forhold som utvalget peker på, er tidsbruk. Det vurderes som lite realistisk at kjernekraft kan bidra til kraftforsyningen før tidligst midten av 2040-tallet. Dermed vil teknologien i liten grad kunne bidra til utslippskutt og omstilling fram mot 2050. I mellomtiden finnes det andre alternativer for økt kraftproduksjon, som oppgradering av vannkraft og utbygging av vind- og solkraft. Utvalget peker på at usikkerhet om framtidig kjernekraft kan påvirke investeringer i disse løsningene, og dermed forsinke nødvendig kraftutbygging på kort sikt.

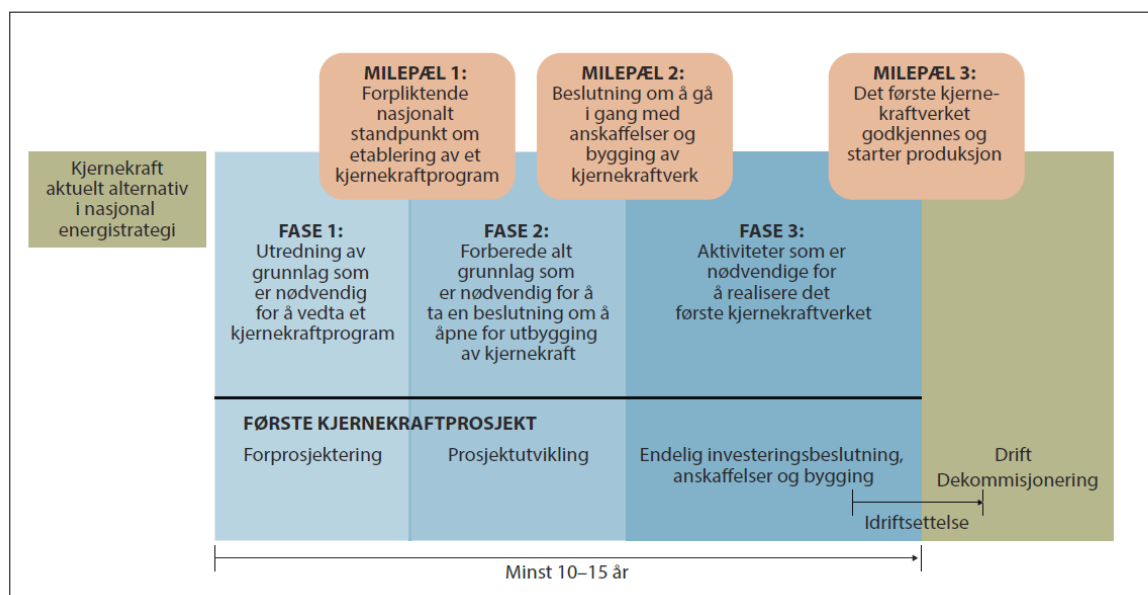
Forutsetninger for etablering av kjernekraft i Norge

Som et land uten eksisterende kjernekraftverk mangler Norge det nødvendige juridiske og regulatoriske rammeverket, samt myndighetsapparatet som skal sikre etterlevelse av internasjonale konvensjoner og sikkerhetskrav. Etablering av kjernekraft i Norge vil derfor kreve oppbygging av både regelverk, institusjoner og kompetanse. En slik oppbygging må gjennomføres på en grundig måte for å ivareta sikkerhet, forutsigbarhet og tillit, både i befolkningen og hos potensielle investorer.

Kjernekraft er samtidig forbundet med særskilte krav til sikkerhet og beredskap. Selv om sannsynligheten for alvorlige ulykker er lav, kan konsekvensene være svært store. Etablering av kjernekraft vil derfor stille økte krav til beredskapsapparatet i samfunnet. Politi, brann- og redningstjenester, helsevesen og andre relevante aktører må kunne håndtere mulige hendelser. Kjernekraft vil dermed innebære et utvidet ansvar for statlige og regionale myndigheter knyttet til beredskap og krisehåndtering. I tillegg kommer risiko knyttet til tilsiktede handlinger, som sabotasje eller angrep, samt håndtering av radioaktivt materiale. Utvalget viser til at dette understreker behovet for et langsiktig og robust sikkerhets- og beredskapsregime, hvor staten har et overordnet ansvar.

Videre viser internasjonale erfaringer at det tar lang tid å etablere kjernekraft i land uten eksisterende kapasitet. Polen trekkes frem som et eksempel på et land som over lang tid har arbeidet med etablering av kjernekraft. Landet besluttet i 2005 å utvikle kjernekraft som del av energisystemet, og har siden arbeidet med å bygge opp regulatoriske rammer, organisering, kompetanse og lokaliseringsvurderinger. Det pågår per i dag ikke byggearbeider knyttet til kjernekraftverk i Polen, men det gjennomføres forstudier, grunnarbeider og vurderinger av aktuelle lokasjoner. I rapporten omtales 2036 som et realistisk tidspunkt for idriftsettelse av det første kjernekraftverket.

Utvalget peker på at kjernekraft stiller betydelige krav til regulering, kompetanse, ressurser og beredskap. Det vil blant annet være behov for kompetanse innen kjernekraftteknologi, atomfysikk, strålevern, juridisk regulering, cybersikkerhet og krisehåndtering. Dagens utdannings- og forskningsmiljøer vurderes ikke å være tilstrekkelige for en større satsing på kjernekraft, og det vil være behov for langsiktige investeringer i utdanning, opplæring og forskningsmiljøer. Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA) anbefaler en trinnvis tilnærming fordelt på tre milepæler der nødvendige rammebetingelser, institusjoner og kompetanse bygges opp over tid. Utvalget peker på at en slik tilnærming også vil være relevant for Norge.

Figur 9.1 Oversikt over fasene og milepælene i etableringen av et kjernekraftprogram.

Kilde: IAEA (2024a).

Areal, natur og lokalisering

Kjernekraft kjennetegnes ved et lavt og konsentrert arealbeslag sammenlignet med annen kraftproduksjon. Dette er fordi kjernekraft har høy energitetthet, som gjør det mulig å produsere store mengder elektrisitet på et begrenset areal. Analyser viser at kjernekraftverk beslaglegger 0,25 – 0,75 kvadratmeter per produserte MWp i løpet av ett år. Arealbeslaget til et kjernekraftverk omfatter reaktorbygninger, infrastruktur for kjøling, mellomager, sikkerhetssoner og tilhørende infrastruktur, og er ofte konsentrert på samme areal.

Kjernekraft kan påvirke miljøet gjennom både arealbruk, naturmangfold og risiko for forurensning. Plassering av et kjernekraftverk vil være avgjørende både for sikkerhet, kostnader og samfunnsaksept gjennom hele anleggets levetid. Lokalisering må vurderes grundig og ta hensyn til naturgitte forhold som geologi, klima og naturfare, samt samfunnsmessige forhold som kraftbehov, nettkapasitet, transportinfrastruktur og tilgang på kompetanse og arbeidskraft. Anleggene må lokaliseres slik at risiko for befolkning og omgivelser reduseres, samtidig som det må være mulig å etablere hensiktsmessige beredskapssoner og evakueringsrutiner. Vurdering av lokalisering må derfor ses i sammenheng med arealbruk, naturhensyn, eksisterende infrastruktur og regionale samfunnsinteresser.

Utvalget peker på at vurderinger av lokalisering, nettilknytning og tilhørende infrastruktur for nye energianlegg må bygge på oppdatert kunnskap om naturverdier, økosystemer og samlet belastning på naturen. Utvalget peker videre på at teknologien kan være særlig aktuell der areal er en begrenset ressurs. Regjeringen peker i Meld. St. 35 (2023–2024) på at arealendringer og nedbygging av natur er den viktigste årsaken til tap av naturmangfold i Norge, og at framtidig arealforvaltning må skje innenfor naturens tålegrenser.

Samfunnsaksept og fylkeskommunens rolle ved etablering av kjernekraft

Samfunnsaksept vurderes av utvalget som en grunnleggende forutsetning for eventuell etablering av kjernekraft i Norge. Erfaringer fra både Norge og andre land viser at store energiprosjekter kan møte betydelig motstand dersom prosessene ikke oppleves som åpne, forutsigbare og rettfærdige. Manglende lokal og politisk forankring kan føre til konflikter, forsinkelser og økte kostnader. Etablering av

kjernekraft stiller derfor store krav til politisk forankring og langsiktig aksept i befolkningen. Tilsvarende gjelder for håndtering av radioaktivt avfall.

Aksept for kjernekraft vil avhenge av tillit til myndigheter, tydelig informasjon om risiko og konsekvenser, samt reell medvirkning fra berørte lokalsamfunn gjennom hele prosessen. Internasjonale erfaringer viser at lokal involvering, transparente beslutningsprosesser og tydelige rammer er avgjørende for å bygge og opprettholde legitimitet over tid. Utvalget viser til at bred og langvarig støtte til kjernekraft og løsninger for deponi av radioaktivt avfall er en avgjørende forutsetning for å sikre bl.a. bred samfunnsaksept. Utvalget anbefaler at de viktigste beslutningene for å introdusere kjernekraft i Norge vedtas i Stortinget.

Ved eventuell etablering av kjernekraft vil fylkeskommunen og øvrige regionale myndigheter få en viktig rolle innen samfunnssikkerhet og beredskap. Dette innebærer blant annet ansvar for å sikre at relevante atomscenarier, både knyttet til uhell og tilsiktede hendelser, inngår i regionale risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS), samt at dette følges opp i kommunale risikovurderinger og beredskapsplaner. Kommunene vil på sin side ha ansvar knyttet til deres rolle som planmyndighet, byggesaksbehandler og beredskap ved etablering av kjernekraft. Dette omfatter blant annet krav til reguleringsplan, konsekvensutredning, risiko- og sårbarhetsanalyser samt ansvar for lokal beredskap og krisehåndtering. Utvalget peker på at en slik rolle vil kreve betydelige ressurser og et langsiktig arbeid med risikovurderinger, samordnet planverk og samarbeid mellom regionale og nasjonale aktører.

Foreslåtte alternative strategier for kjernekraft i Norge

Utvalget vurderer at kjernekraft kan være et mulig alternativ for Norge på lengre sikt, men at forutsetningene ikke er til stede i dag. Teknologien er kostbar, økonomien er usikker, og det vil ta lang tid å etablere nødvendige rammer, kompetanse og anlegg. Utvalget anbefaler derfor at Norge ikke igangsetter en full utbygging av kjernekraft nå.

I stedet anbefales det å prioritere kunnskapsoppbygging gjennom etablering av et nasjonalt kompetanseprosjekt for kjernekraft. Dette innebærer blant annet å utvikle fagmiljøer, delta i internasjonalt samarbeid, følge den teknologiske utviklingen tett og vurdere hvordan et eventuelt framtidig løp for kjernekraft kan tilpasses norske forhold. Videre pekes det på behov for å gjennomgå regelverk, forberede samfunnsmessig forankring og utrede samarbeid med naboland.

Utvalget peker på **tre** alternative strategier for videre arbeid med kjernekraft i Norge ut ifra utredningene i utvalgets rapport. Følgende alternativer er foreslått;

- I. å konkludere med at kjernekraft ikke er aktuelt i Norge,
- II. å allerede nå starte arbeid med sikte på å fatte beslutning om at Norge skal bli et kjernekraftland,
- III. å ikke starte et omfattende kjernekraftprogram nå, men opprette et kompetanseprogram for å bygge opp kunnskap om kjernekraft i Norge, dersom det blir aktuelt med kjernekraft på et senere tidspunkt.

Utvalget anbefaler det siste alternativet. Anbefalingen er basert på utredningene utvalget har lagt frem i rapporten, herunder store usikkerheter knyttet til økonomiske og regulatoriske forhold, manglende kunnskap og kompetanse om kommersiell kjernekraft, samt viktigheten av samfunnsaksept og gode demokratiske prosesser. Det konkluderes med at Norge på nåværende tidspunkt ikke er klar for å sette i gang et omfattende kjernekraftprogram og at teknologien ikke vil kunne bidra til den samfunnsomstillingen som må til for å oppnå klimamålene i 2050. Samtidig konkluderes det med at det må satses på kompetanseheving om kjernekraft og videreutvikle nukleær og radiologisk kompetanse.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Saken har ingen juridiske konsekvenser. Men dersom det vedtas punkt om å utarbeide regionalt kunnskapsgrunnlag, vil dette medføre både økonomiske og administrative konsekvenser. Det vil

medføre arbeid for administrasjonen og det vil blant annet være behov for ekstern kompetanse om kjernekraft.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Saken i seg selv har ingen direkte konsekvenser, men kunnskapen kan på lengre sikt bidra til klima- og energiomstilling og dermed til fylkets klimamål. Økt produksjon av bærekraftig energi kan bidra positivt til mål 7 – ren energi til alle, 8 – anstendig arbeid og økonomisk vekst, 9 – industri, innovasjon og infrastruktur og 13 – stoppe klimaendringene. Videre kan kjernekraft ha negative effekter på mål 14 – livet i havet gjennom utslipp av oppvarmet kjølevann og på mål 15 – livet på land gjennom arealbeslag, habitatforstyrrelser og uranutvinning.

Fylkesdirektørens vurdering

Rapporten «Kjernekraft i Norge» vurderes som et grunnlag som på en god måte besvarer utvalgets mandat, med en bred og balansert redegjørelse for sentrale aspekter ved kjernekraft, herunder teknologi, kostnader, tidslinjer, ressursbehov og sikkerhet. Videre redegjør rapporten for hvilke forutsetninger som må være på plass for en eventuell etablering i Norge. Både hvordan kraftsystemet fungerer, og hvilke strategiske valg som bør tas for framtidig energiforsyning. Usikkerhet om framtidig kjernekraftsatsing kan påvirke investeringer i andre energiteknologier og dermed forsinke nødvendig kraftutbygging på kort sikt.

Eventuell etablering av kjernekraft i Norge kan tidligst være aktuelt fra midten av 2040-tallet. Samtidig har Vestfold i dag et betydelig kraftunderskudd på om lag 3 TWh, og prognoser viser økt etterspørsel etter kraft i årene fram mot 2040. Dette tilsier at det i overskuelig framtid er behov for å prioritere utbygging av tilgjengelige og modne energikilder, særlig fornybar energi som sol-, vind- og vannkraft, for å sikre tilstrekkelig krafttilgang og legge til rette for næringsutvikling og omstilling.

Kunnskapsgrunnlag utarbeidet til regional plan for areal- og kraftkrevende virksomheter og regional plan for klima og energi understreker at potensialet for kjernekraft i Norge og i Vestfold per i dag er usikkert innenfor relevante tidsperspektiver. Kunnskapsgrunnlaget peker på behov for avklaringer knyttet til regulatoriske forhold, teknologisk modenhet, økonomisk lønnsomhet og samfunnsmessig aksept (Menon Economics 2026). Disse vurderingene er i stor grad i tråd med konklusjonene til kjernekraftutvalget, som også peker på betydelig usikkerhet knyttet til realisering av kjernekraft i Norge på kort og mellomlang sikt.

Etter fylkesdirektørens vurdering framstår kjernekraft som et langsiktig alternativ, og det er en risiko for at stor vekt på denne teknologien som løsning på kraftunderskuddet på kort sikt kan bidra til å utsette nødvendige beslutninger om annen kraftutbygging. For å nå nasjonale og regionale klimamål, sikre konkurransedyktige strømpriser og opprettholde tilstrekkelig krafttilgang, vurderes det som nødvendig å prioritere økt produksjon av fornybar energi i tiden fremover. Kjernekraft ligger langt fram i tid, og beslutningsprosessen bør ikke bidra til å forsinke utviklingen og realiseringen av energiløsninger som er tilgjengelige i dag. På bakgrunn av dette støtter fylkesdirektøren utvalgets vurdering om at kjernekraft ikke bør være et hovedspor i utviklingen av det Norske energisystemet på nåværende tidspunkt.

Videre vil kjernekraft innebære betydelige regionale konsekvenser, blant annet knyttet til arealbruk, naturinngrep, infrastruktur, kompetansebehov og beredskap. Vestfold er i tillegg et viktig matfylke, noe som forsterker betydningen av bærekraftig arealforvaltning. Fylkesdirektøren understreker at slike forhold må vurderes helhetlig i en regional planleggingskontekst, der energiproduksjon ses i sammenheng med øvrige samfunns- og miljøhensyn.

Samtidig støtter fylkesdirektøren anbefalingen om å følge teknologiutviklingen og bygge kunnskap og kompetanse, slik at beslutningsgrunnlaget kan styrkes over tid. Det vurderes at det er behov for å styrke det regionale kunnskapsgrunnlaget om kjernekraft og hvilke konsekvenser en eventuell framtidig kjernekraftsatsing kan få for Vestfold. Videre vurderes det som relevant å bygge mer kunnskap om

hvordan kjernekraft passer inn i det regionale energisystemet, herunder forhold knyttet til nettkapasitet, lokalisering, industriutvikling, beredskap og samfunnsaksept. Dette kan også sees i lys av utvalgets anbefalinger om gradvis oppbygging av kompetanse dersom Norge skal være bedre rustet til å håndtere framtidige vurderinger knyttet til kjernekraft.

Rapporten omtaler i begrenset grad fylkeskommunens rolle og ansvar ved eventuell etablering av kjernekraft i Norge. Samtidig berører kjernekraft flere av fylkeskommunens sentrale ansvarsområder som næringsutvikling, infrastruktur og kompetanse. Fylkesdirektøren anbefaler at fylkeskommunens rolle bør avklares og tydeliggjøres i regelverket, dersom kjernekraft blir aktuelt. Det er i tillegg viktig at det legges til rette for at kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å opprettholde sine ansvarsoppgaver.

Fylkesdirektøren vurderer betydningen av samfunnsaksept som en grunnleggende forutsetning for eventuell kjernekraftutbygging. Erfaringer fra andre større energiprojekter viser at manglende lokal og regional involvering kan føre til motstand, forsinkelser og i enkelte tilfeller stans i prosjekter. I lys av dette, må det være tydelig at medvirkning fra kommunalt og regionalt nivå ikke kan begrenses til formelle høringsprosesser, men må utgjøre en reell og tidlig del av beslutningsgrunnlaget. Dette innebærer at kommuner og fylkeskommuner må gis en tydelig rolle i planlegging, lokalisering og vurdering av kjernekraftprosjekter, herunder gjennom plan- og bygningsloven og eventuelle konsesjonsprosesser. Lokal og regional medbestemmelse kan bidra til økt legitimitet og bedre beslutningsprosesser.

Konklusjon/anbefaling

Kjernekraftutvalget har rapporten redegjort for hva som skal til for å introdusere storskala kjernekraft i Norge. I det videre arbeidet må fylkeskommunens rolle belyses bedre, og det må legges til rette for at kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til reel deltagelse i medvirkningsprosesser. Kommunal og regional medvirkning vil være en viktig forutsetning for å bygge tillit og legitimitet for eventuelle kjernekraftprosjekter. Fylkesdirektøren anbefaler at fylkeskommunen arbeider videre med å utvikle et regionalt kunnskapsgrunnlag knyttet til kjernekraft, og at dette innlemmes i handlingsprogrammet til regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Vedlegg:

Vedlegg 1_ Høringsbrev - offentlig høring av NOU 20264 Kjernekraft i Norge

Vedlegg 2_NOU 4 2026 Kjernekraft i Norge